

EMLÉKEZTETŐ

III. Civil Szakmai Műhelymunkáról, 2016. február 11., 16.00 óra, Pécs, Civil Közösségek Háza

Metzing József köszöntötte a harmadik civil műhely résztvevőit, megköszöni a Civil Közösségek Háza vendégszeretetét. Az előzménye ennek a találkozásnak az volt, hogy két településen már szerveződött civil szakmai műhely, a térség valamennyi civil szervezete meghívást kapott a programokra, de többnyire az adott település civiljei vették csupán részt rajta. Úgy gondoltuk Pécsre többen eljönnek majd a településekről is, de most is az a helyzet, hogy csupán néhány Pécs környéki civil szervezet képviselői vannak itt és a meghívott szakértők-

A köszöntőt követő rövid bevezetőjében elmondta, hogy a pécsi kistérség településeire Helyi Fejlesztési Stratégia (HFS) készül, van egy forgatókönyv, útmutató, amely alapján dolgozunk. Február végéig el kell készülni a HFS draft verziójával, helyzetfeltárástól a célmeghatározásig, intézkedésekig. Úgy gondoltuk, szervezünk mikrokörzeti fórumokat, ezek tavaly december folyamán, 8 helyszínen zajlottak le. A SWOT-ból célmeghatározás készült, elhangzott, hogy ki, milyen projekteken gondolkodik. Második menetben szakmai műhelyeket szervezünk, a szakterületek: gazdaságfejlesztés, benne turisztika, helyi termékek, aztán természeti kulturális értékek, civil szervezetek kérdésköre, fiatalok kistérségen tartása, stb., ezeket próbáljuk meg szakmai műhelyekben áttárgyalni. Összesen eddig 16 fórumot tartottunk. A gyakorlat az, hogy első körben elkészül a helyzetfeltárás, azt követően jövőképet fogalmazzunk meg, célokat jelölünk ki és intézkedéseket javasolunk az adott célterületre. A mai foglalkozás célja, hogy a HFS szempontjai szerint nézzük át, mi a helyzet a térség civiljeivel és milyen célokat, intézkedéseket tudunk tenni.

A program két felelőse Schleich Mária és Fór Teodóra. Teodóra elsősorban a fiatalok területét képviseli. Ezt követően a jelenléti ív szerint résztvevők egyesével bemutatkoztak pár mondatban.

Spirk Nikoletta a Nemzeti Művelődési Intézet munkatársa. Korábban a Tethely-nél dolgozott.

Vargáné Vass Anikó a kozármislenyi „Vadvirág” Egyesület elnöke. Az Egyesület fő profilja a biogazdálkodás, a környezetvédelem.

Füri Ildikó a Civil Közösségek Háza munkatársa, vendéglátónk, ő is sok szeretettel köszönti a jelenlévőket.

Kákai László PTE tanára, NEA Községi Környezet Kollégiumának elnöke, egyetemi oktató, civil kutatómunkát végez, a témát érintő szakmai folyóiratokba rendszeresen publikál a Civil Szemle szerkesztőbizottságának tagja.

Jenczer Viktória Orfúrói jött, szálláshelyadó, turisztikával és hagyományőrzéssel foglalkozik a család. A kultúra és hagyományőrzés a családban nagyon nagy értéket képvisel, ezt kívánják a továbbiakban is végezni.

Ficzko Zsuzsanna évek óta dolgozik együtt a Mecsekvidék Egyesülettel. Részt vett a korábbi HVS készítésében. Szív ügye a civil élet.

Sleich Mária a Pécsi Kistérségi Fejlesztő Egyesület tagja, a civil szakmai műhely foglalkozásait vezeti. Elmondja, hogy sok szakmai műhelymunkán vannak már túl, kezdenek jó hangulatúvá, igazi véleményalkotói térré válni ezek a műhelyek. A Leader egyik alapelve, hogy alulról építkezve tervezzen és fejlesszen a közösség, ebben példaértékűen működik a Mecsekvidék Egyesület.

Fór Teodóra sok civil szervezet segítője, a barlangkutatóktól elkezdve a hagyományőrzőkhöz, most pedig azért van jelen, mert a fiatalok kistérségben tartása, lelkesítése, helyben tartása lenne a feladata. Megköszöni Marikának, hogy megosztotta a civil műhelyét e területtel, mert úgy gondolták mindketten, hogy a civil szektor a legalkalmasabb réteg arra, hogy a fiatalokat megszólítsa, bevonja a helyi, térségi közösségi életbe.

Füziné Kajdy Zita a Mecsekvidék Egyesület elnöke, Orfú község polgármestere. Elmondja, Orfún legalább 15 olyan civil szervezet van, akik nagyon aktívak, neki személy szerint különleges érték a civil szervezetekkel való együttműködés és a közös feladatmegoldás. Tegnap Budapesten voltak a munkaszervezet vezetőjével, a Leder szervezetek konferenciáján és nem ez az általános, hogy ilyen munkásan oldják meg a feladatot, sokan szakértőkkel íratják a fejlesztési stratégiát. A Leader véleménye szerint arról szól, hogy működünk együtt, nem nagy pénzekről van szó, de működünk együtt és tanuljunk meg forrást szerezni. Sok műhelymunkán vett már részt, úgy látja, van aktivitás a térségben, a helyi termék és a turizmus kimondottan sikeres és nagyon aktív műhely volt.

Horváth Márton a HACS Munkaszervezetének vezetőjeként van jelen, 2008 óta dolgozik a szervezetben, ahogy a Mecsekvidék készíti a stratégiáját, azt jó módszernek tartja, bár valóban nagyon idő és munkaigényes.

Varga Rita a Dél-Dunántúli Lovas Egyesület tagjaként a régióban próbálják népszerűsíteni a lovas sportot. Tagja a Mecsekvidék Egyesület elnökségének és a Tervezői Csoportnak. Süttött finom túrós buktát erre az alkalomra, amelyet kér, hogy a jelenlévők fogyasszanak egészséggel.

Metzing József a Mecsekvidék Egyesület alelnöke, aki a 2007-2013-as ciklus tervezését levezényelte és a mostanira is felkérték. Nagyon örül annak, hogy sok pozitív visszajelzés volt a műhelymunkákról, hétfőn lesz a fejlesztési stratégia megírásának szétosztása.

A következőkben Horváth Márton ismertet néhány statisztikai adatot.

Horváth Márton köszöntötte a résztvevőket és megköszönte a megjelenést. Azt a feladatot kapta, hogy néhány statisztikai adattal jellemezze az adott területet, célcsoportot, másrészt a korábbi HVS-be benyújtott pályázatok adatait ismertesse.

A következőket mondta el: A Mecsekvidék HACS területe a Pécsi kistérség területén lévő településeket takarja mínusz Pécs városa. Az átalakulások során nem változott, 38 településsel, 1 várossal vagyunk itt. 408 km² területen, 28 793 érintett lakossal. Próbáltunk KSH adatoknak utánajárni, azonban a civil szervezetekre vonatkozóan 2010 évben még pécsi kistérségi, 2014 évben járási területi megoszlásban tartalmaz adatokat. A pécsi járás területén a civil szervezetek száma növekedést mutat, ugyanakkor Pécs városában csökkent. A növekedés egyik oka a pécsi járáshoz csatlakozó Hosszúhetényben működő nagyszámú civil szervezeteinek is köszönhető, valamint látható az is, hogy az aprófalvak közül ketten is létesítettek civil közösséget.

Lényeges kérdés, hogy melyek azok a települések, ahol nincsenek civil szervezetek. Ezek azok a települések, ahová terveződött aprófalvas program. Feltehetően ennek köszönhetően is, Husztóton, Ellenden, Szőkédén és Kisherenden is jött létre azóta civil szervezet.

A következő diákon azok a települések kerülnek felsorolásra, ahol magas a civilek száma. Ez relatív adat, mivel hozzá kell mérni az adott lakosságszámhoz is. Élén járnak ebben Kozármisleny, Nagykozár, Orfű, Pogány, Pellérd települések.

A pécsi kistérség civil szervezeteinek száma a baranyai és az országos átlag alatt van. A mecseki területeken viszonylag magas a civil szervezetek száma, van még néhány aktív település, de a Péctől távolabb eső kistelepülésen vannak igazán problémák. Látjuk, hogy mi a trend. Enyhe növekedés azért látszik, de az országos számosságtól elmarad.

Horváth Márton a következőkben arról ad tájékoztatást, hogy néztek ki pályázati szempontból a civil szervezetek a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia alapján kiírt pályázatok támogatottsága szempontjából.

Nyertes civil pályázatok 410 millió forintot kötöttek le, ebből a legmagasabb arányban a falufejlesztési forrásból és a Leader I., II., III-as ütemből kapott támogatási forrásokból. A III. tengelyben a falufejlesztés volt a fő cél, a Leaderben működésre, szervezetfejlesztésre, programokra, rendezvényekre, hagyományőrzésre stb. széles körben pályázhattak a civilek.

Schleich Mária igen öröndetes ténynek tartja, hogy a civilek ilyen jól szerepeltek, a számokat tekintve a legtöbb pályázatot ők nyújtották be. A civil műhely munka célja, hogy a résztvevők közreműködésével megnézzük, hogyan látjuk ma a civilek helyzetét a helyi társadalomban, mennyire öntudatosak, mennyire tudják vállalni szerepüket. A kiosztásra került anyag segítséget nyújt ehhez. Kérdezi a jelenlévőktől, ők hogy látják, milyen szerepet töltenek be a helyi társadalom életében, van-e önkormányzati támogatottságuk, mennyire vesznek részt a helyi döntéshozatalban vagy a fejlesztési döntések véleményezésében, erősödő vagy gyengülő a szektor helyzete országosan, a térségben.

Pogányban és Kozármislenyben már volt civil műhely, ott hangzottak el vélemények és javaslatok, azok összefoglalva kiosztásra kerültek. De maradjunk a helyzetfeltárásnál.

Kákai László több síkon lehet nézni a civilek működését, a statisztikai adatok alapján a 2012-es KSH adat szerint nem nagyon fordul elő, hogy az önkormányzatok bevonják a civileket a döntések előkészítésébe, a fejlesztési döntések meghozatalába, főként végrehajtói szerepet szánnak a civileknek. Az önkormányzati rendszer, amennyire korábban decentralizált volt, a jelenlegi centralizált rendszerbe ez még kevésbé fér bele, még annyira sem, mint korábban. Azok a fórumok, amelyek működtek azok is megszűntek. Az önkormányzatok saját szűkülő működési forrásai alapján főként végrehajtónak tekintik a civileket. Most írt egy cikket a „Területi statisztika” szakmai lapba, ahol vizsgálja a civilek

aktivitását, és a gazdasági potencialitásukat. A 2008-as válság után még drámaibbá vált a helyzetük. A 2011-2013-as adatok alapján nagyon gyászos képet mutatnak, különösen a pénzügyi forrásaikat tekintve. Hallotta, hogy 410 millió forintnyi bevételhez jutottak a térségben a civilek, de ha azt nézzük, hogy Magyarországon az elkövetkezendő időben mennyi forrás jut az állami szférának, akkor korántsem tűnik soknak a civilek forráshoz jutása. Ha a szektor teljesítményét nézzük, előre eldöntött pályázatok, nem tiszta, döntéshozatali folyamatok. A következő fejlesztési ciklusban az EU-s forrásokból 130 mrd forint a civileké a teljes bevételhez képest ez 12%-nyi forrás a szektorszereplők 18-20 %-a pályázik rá, és ebből is az intézményesült civilek viszik el a nagyobb részt a professionalizmus alapján. A kicsik olyan programokat tudnak megvalósítani, amit az idős, hátrányos, nehéz körülmények között élők számára tudnak juttatni de ez még messze van attól, amit tenni tudnának. Eltűntek a minisztériumoknál a szabadon elkölthető források, eltűntek az önkormányzatoknál is a támogatói források, de nem felfelé mutató a jövőkép sem.

Balatonfüreden volt egy ilyen tanácskozáson ahol 230 mrd forint fejlesztési forrás áll rendelkezésre a Balaton fejlesztéséhez, amelyek nagy része az önkormányzatoké és a vállalkozóké. Az önkormányzatok elviszik a források nagy részét. Mindent lehet jobban csinálni. Hogyan lehetne jobbitani ezen a helyzeten? A szervezetek nagyobb része alkalmatlan arra, hogy EU-s forrást megpályázzon, felhasználjon, azzal elszámoljon. A forrás jól jön, minden szervezet hasznos tevékenységet végez, de nincs meg a professionalizmus, akár egy területfejlesztéshez, turisztikai fejlesztéshez szükséges ismeretek, hogy ebbe érdemi módon be tudjanak kapcsolódni. A pozitív hozzáállás, a civil kurázi, az elkötelezettség még meg van, de sokkal több kell már a civil élethez is, megfelelő minőségi szakemberek kerüljenek a szektorba, ahol viszik, hozzák a szektorba a pénzt. Norvég fejlesztő civil szakemberek voltak itt, sok mindent tanulhatnánk tőlük, hogy milyen jól is lehet működni. Az itt felvetettek alapján nagyon sok mindenen kellene változtatni, jogszabályi változások, az önkormányzati törvény sem kedvez az ilyen részvételi demokráciának, a fejlesztéspolitikánál, és akkor még a civil szervezetek humán erőforrásáról, technikai eszközellátottságukról nem is beszélt. Komolyabb fejlesztéspolitikai programokban nem is tudnak részt venni.

Füri Ildikó kedvencei a kicsi hátrányos, kistelepülésen működő és a helyi problémákkal szembesülő és azt megoldani akaró civilek, velük van leginkább kapcsolata. Az intézményesült civilek, akik komoly gazdasági tevékenységet folytatnak, akik elviszik a szektorból a legtöbb pénzt, nem a mi látókörünkön belül működnek. A Leader szervezetben is az előbbieket a célcsoport, és a Civil Közösségek Házának is ők a célcsoportja. Úgy gondolja, hogy a bemutatott adatok alapján a forintosított számokhoz, amit a civil szektor kapott, még hozzá jön a hozzáadott érték, amelyet a közösségek tesznek hozzá. A helyi társadalomban kifejtett érték a kapott forrás 10 szerese is lehet, amit az ügyszeretetük és a saját munkájukkal tesznek hozzá a civilek. Hogyan lehetne függetleníteni magát a szektornak ettől a nagyon központosított és nagyon direkt módon, előre megmondott és pontosan lehet tudni kiknek adott pályázati forrásoktól? Ez kihívás mindenki számára. Az nem baj, hogy kevesebb a civil szervezet, ha a megmaradó szervezetek minőségileg jobbak, „vessen a férgese”, aki nem működik, ne szaporítsa a civilek számát. A megmaradók viszont profibbakká kell váljanak.

Metzing József a mihez képest a 400 millióhoz szeretne mondani néhány számot. A forrásallokációnál előírás volt, hogy a vállalkozás kapjon több mint 60 %-ot, a teljes forrás 2,4 mrd forint volt, ha ezt nézzük, akkor 16-17 %, amit a civilek vittek el. Ezt a számot azonban rontja, hogy a pályázatok egy része úgy került kiírásra, hogy a közsféra ÁFÁ-ja nincs finanszírozva, ezért sok pályázat volt, amely az önkormányzati pályázatok átvállalása miatt került civil területre, ez óvatos becsléssel az egyharmad lehet. 250-300 millió forint ment ténylegesen a civilek felé működésére, fejlesztésére.

Schleich Mária véleménye szerint sokszor a közösségek ereje az, amitől még ott maradnak az emberek a falvakban. A civil közösségek szerepe tovább nő abban, hogy élhetőek maradjanak a települések. Ahogy fogynak a szolgáltatások az aprófalvakban, úgy nő a civilek szerepe, erre fel kell készíteni a civileket, sok mindent tudnak pótolni alapszolgáltatások szintjén, ami már hiányzik a falvakban. A mi térségünkben fontos szerepe van a civileknek, fontos a tudás, a tanulás, az öntudat és a szerepvállalás erősítése. Kérdés, hogyan motiválhatjuk őket, és hogyan fejleszthetjük a civil közösségeket kicsit a professzionalizmus irányába? Az ifjúság helyzete talán még ennél is rosszabb. A civilek fiatalosítása fontos kérdés. Sok a baj, bennünk civilekben is sok gyengeség van.

Füri Ildikó a fiatalok közösségi szerveződése mindenütt fontos kérdés. Van kb. a Civil Községek Házában 100 szervezet, szinte mindenütt probléma, hogy nem tudják továbbadni a fiataloknak a közösségi élet szervezését. Egy példát mond arra, hogy nehezen is adjuk át a fiataloknak, mert másként működnek, másként gondolkodnak. Féltjük tőlük a tereinket, mert rongálnak, egészen mást akarnak, mint mi, a módszer, az egy szakma, amellyel a generációk közötti párbeszéd elindítható lenne. Ha az ő érdeküket nem tudjuk jól képviselni, már pedig nem tudjuk, mert azt igazán az ő korosztálya tudja. A másik probléma, hogy elmennek a faluból. a városból, az országból.

Füziné Kajdi Zita véleménye szerint jelen vannak fiatalok, de nem működnek szervezeten. Rendszeresen mondogatja nekik, ügyesek, okosak, jó feladatmegoldók. Rájuk lehet bízni feladatokat, felelősséggel elvégzik, amit kér tőlük. A fél életét odaadná, ha jönnének és kérnének valamit tőle.

Spirk Nikoletta korábban a Tetthely-nél dolgozott, a fiatalok védelmében annyit mondana, hogy meg kell tanítani a fiataloknak, a mostani oktatási rendszernek vagy a régi civileknek, azt, hogy igenis el lehet mondani a véleményünket és ha elmondjuk, az számít. Sajnos felnőtt emberként ő is egyre kevésbé hiszi már ezt el, hogy van értéke az egyéni ötleteknek, véleményeknek, nem hiszi már maga sem, hogy van ráhatása dolgokra, történésekre. Ezt az életérzést nehéz átadni a fiataloknak, ebben nem tudunk hitelesek lenni. Pszichológus és szakmájából adódóan nagyon szereti a reziliencia (lelki rugalmasság) szót, ami az a plusz, amiért megéri még egyáltalán dolgozni a fiatalokkal. Mi az a dolog, ami miatt azt mondhatjuk, hogy vannak olyan hátrányos helyzetű fiatalok akiknek ugyanonnan indulnak és sikerül onnan kitörni és vannak akik nem tudnak kitörni. Ezt kutatták többen és arra jutottak, hogy három olyan tényező van a lelki rugalmasságban amihez közünk van, illetve kettőhöz biztosan:

- 1.) helyi példakép – fel tudjon rá nézni, polgármester, Józsi bácsi, egyesület vezetője, bárki,
- 2.) közösségek léte, olyan hely, ahová betérhet.

Ez a kettő az, amihez van közünk. Ami miatt érdemes lehet ebből a szemszögből nézni. Ez lehet a két mentőöv. Tavaly és tavaly előtt személyesen vitte a „Bezzeg az én időmben” programot, azoknak a fiataloknak, akik még itt maradtak. Volt egy negatív hozzáállású polgármester a faluban, aki azt mondta, hogy azokért már nem csinál semmit, mert nem érdemlik meg. Kinyílt a bicska a zsebében. Megkérdezte, azért jöhet-e? A polgármester legyintve válaszolta, jöhet. Hát jöjjön, jó lesz egy programnak. Meghívott olyan szakembereket, akik el tudták mondani, mi a különbség a mostani fiatalok között és a régebb óta fiatalok között? Mik azok a kapcsolódási pontok és alapvető ellentétek, amelyekre ha tudatosan figyelünk, megkönnyíthetjük az életünket. Ezt a programot szívesen elviszi a településekre. Kipróbált program. Mik azok a különbségek, amelyek köztünk vannak, ami miatt nem értem mit mond az unokám, vagy a gyerekem ezt meg lehet tanulni.

Fór Teodóra kérdésként teszi fel, az elhangzottakkal kapcsolatosan is és emellett, hogy látják a jelenlévők a támogató szakmai szervezetek munkáját?

Vargáné Vass Anikó tavaly nyertek egy pályázatot, hogy az idősebbeket és a fiatalokat összehozzák és a Vadvirág Egyesület meghívta őket. Jöttek Pécsről a turisták és jöttek az iskolából a tanulók. Az idősek és a gyermekek is nagyon jól érezték magukat. A gyermekek hallgatták az időseket. Volt egy kicsi gyermek, aki nagyon figyelt és megjegyezte, amit csinálnak és látta, hogy foglalkozunk vele és a buszon már messziről köszönt, hogy mikor jöhet legközelebb a kertbe. Jó a kapcsolat a fiatalokkal. A fiatalokkal építik a kapcsolatokat, négy gimnáziummal kötöttek együttműködési megállapodást, és fontos dolognak tartja, hogy a fiatalok is bevonódjanak a közösségi munkába. Tavaly volt az első év, hogy semmilyen pályázati forrást nem kaptak. A működés nagyon fontos, a Leadernél örültek, hogy lehetett pályázni. Csikkmentes Kozármislenyért programot szeretnék megvalósítani.

Schleich Mária vissza kell térni a szakmai szervezetek munkájához. A Tethely jelen volt a kistérség településein?

Spirk Nikoletta nem minden településen tudott jelen lenni.

Schleich Mária ez mitől függött?

Spirk Nikoletta az ottani, a fogadó embertől. Nem lehet elvonatkoztatni az ottani szereplőktől, volt aki szívesen fogadta az embereinket, volt aki nem.

Schleich Mária a Civil Közösségek Háza, mint szakmai segítő szervezet, hogy látja ezt? Nagyon sokféle szolgáltatást kínálnak a civil közösségek számára, mennyire veszik ezeket igénybe?

Füri Ildikó a kérdésre a válasz, igen azokkal lehet együttműködni, akik erre hajlandóak, és csak azokon lehet segíteni, akik nyitottak a segítségre. Egyébként véleménye szerint nincs szakmai szervezőerő, szakmai szervezet, amely összefogja a civilek munkáját.

Spirk Nikoletta az ISZOSZ újra alakult nem tudja hányadszor, szakmailag nem képviselnek rossz irányvonalat, hogy mennyire tudnak ténylegesen országos szakmai szervezetté válni, azt majd az idő eldönti.

Füri Ildikó az „Új nemzedék újratöltve” programok elindultak az elmúlt év végén, amelynek ez lenne a feladata és úgy tudja, hogy ezek minden megyében fognak indulni. Ezt csak onnan tudja, hogy a baranyai szervezet valószínűleg a Civil Közösségek Házában fog működni. Lennének nagyon jó emberek, akik ezt jól tudnák csinálni. Komplex ifjúsági fejlesztő programokban megyei szinten gondolkodnak és végre nem 12 hónapos programban, hanem 5 éves projekt lesz, központi támogatottsággal. Minden más csak központilag lesz támogatható. Baranyában nem lehet pályázni erre.

Horváth Márton a civil szervezetek hogyan vesznek részt a településeken a döntéshozatalban, véleménye szerint a településvezetőket kellene erre felkészíteni?

Füri Ildikó nagyon sok olyan tapasztalat van, hogy a polgármestereket kellene felkészíteni arra, hogy mi is a civil szerep, mire lehet őket jól használni.

Vargáné Vass Anikó: Kozármislenyben csak fiatalok és aktívak vannak a helyi vezetésben. Kozármislenyben figyelembe veszik a civilek véleményét a döntéshozói folyamatban.

Horváth Márton: van egy trend a kistérségben, a fiatalok helyben tartása. Mennyire gond ez igazán, mert vannak falvak, amelyek 30 év múlva már nem lesznek. Kell-e ott a fiatalokat helyben tartani? Nagyobb probléma a térség falvainak jelen állapota, mint a fiatalság helyben tartása úgy gondolja.

Metzing József a Mecsek hegység körül elhelyezkedő településeket még húzza a város, ahogy távolodunk a várostól, úgy csökken a hatása. De kérdés az is, hogy Pécs városa mennyire húzza a térségét, erről érdemes beszélni, sok az elöregedett település, a fiatalok a középfokú végzettséggel is már elmennek. Ezek a települések elnéptelenednek, megszűnnek a szolgáltatások, igazgatási, egészségügyi, legyen legalább egy-két-három olyan civil szervezet, amely a település közösségi létét, közösségi erejét még felvillantja. A településeken már nincs kocsmák sem, ami egy rettentő fontos közösségi tér, ott legalább összetalálkoznak az emberek, van valamiféle cselekvés, ami ebből kiindulhat de sajnos az 500 fő alatti kistételepüléseken már nincsenek boltok, kocsmák sem a pécsi agglomeráció külső gyűrűjén. Az öt aprófalvas települések közül egy fiatal szervezetet lehetett kistételepülésen létrehozni Kisherenden, de onnan is elmentek a fiatalok dolgozni külföldre.

Schleich Mária kérdésként teszi fel, hogy a kutatási eredményekből készülnek-e intézkedések?

Kátai László a legtöbb Uniós projekthez kell alátámasztó dokumentum, ehhez készülnek többnyire a kutatások. Igazából az a folyamat nem állítható meg, hogy a fiatalok elmenjenek, ez a generáció már nem az, akik a II. vh után még újjá akarták építeni az országot. 2004-2005-ben folyt egy kutatás, ami már akkor jelezte, hogy a fiatalok a nagyobb jövedelemszerzés reményében elhagyják az országot. Azóta csak rosszabbodott a helyzet, nincs kiszámíthatóság, jövőkép, demokratikus működés, lakáshoz jutás stb. Az a probléma,

hogy nem érzik, hogy fontosak a fiatalok, de igazából ők nem választók. Szociológiai értelemben is kicsi az esély, hogy elmenjenek szavazni, oda az idősödő és a középréteg megy el. A közoktatásban csendben vannak a fiatalok, hallgatólagos beletörődés, az a lényeg, hogy meglegyen a diploma és elmegy külföldre. Kőszegen töltött három hónapot, hétfő reggel 7 órakor tömegesen indulnak Ausztriába dolgozni az emberek. Megjelent a kistélepülésekről egy cikke a Civil Szemlében – fejlesztéspolitikai vonatkozása van, Sellye és környékéről van szó benne a civil aktivitás teljesen lepusztult. A mostani Civil Szemlében jelenik meg a kutatás eredménye. Vannak ennek nagyon nyertes területei, Győr, Nyugat Magyarország, már Szlovákiában is jobban keresnek, a magyarok, oda is átjárnak dolgozni. A többszörös adminisztráció, a visszamenőleges jogalkotás, az abszolút instabilitást mutatják. A fiataloknál nincs olyan tényező, ami miatt itt maradnának.

Schleich Mária arra gondolt, hogy a civil kutatások után nem készülnek intézkedések, nem veszik figyelembe a döntéshozatalnál a kutatási eredményeket.

Kákai László: ötletelés van, soha nem tudjuk meg mi lett volna ha...., mert egy programot sem vizünk végig.

Metzing József a HVG-ben olvasott egy cikket, hogy Szlovákiában az egészségügyben dolgozók tömeges felmondást nyújtottak be, mert követelték, hogy mondjuk 810 EU-ról, 860 euro-ra emeljék fel a fizetésüket, de kiszorozta és ez kb. 250 ezer forintot jelentene, Szlovákiában egy orvos kezdő fizetés 1500 EU, de visszatérve az előzőekre nyilván nem lehet semmiféle gazdasági vagy oktatási szervezési programokkal ezt a fajta népességtrendezést megoldani. A hátrányos helyzetű térségek fejlesztéséről a próbálkozások rendre befulladnak, efféle Ős-Dráva program romantikának a makro-környezeti tényezők homlokegyenest ellentmondanak. Ha van jobb jövedelemtermelő környezet, menjenek oda a fiatalok, viszont akik nem mobilisak, koruk, egészségügyi helyzetük miatt, valamilyen szociális hálóval meg kellene fogni, van egy olyan minimális életminőség, egészségügyi, oktatási, kulturális szint, amit a mindenkori kormánzatnak kellene biztosítani számukra, hogy emberhez méltóan tudjanak élni. Nincs ilyen, vannak akciók, de azok, akik el akarnak menni, úgyis elmennek.

Horváth Márton ez a folyamat nem állítható meg, és nem is lehet ellene tenni. Akkor nincs értelme az IKSZT létrejöttének, a fejlesztéseknek, akkor dolgozzunk ki egy stratégiát, hogy lehetne innen elhúzni.

Schleich Mária úgy gondolom, hogy a civilek nagyobb szerephez jutnak majd, nem lesz más, aki szolgáltatson, nem lesz ott más, mint a saját humán erőforrásuk.

Metzing József nem biztos, hogy ennek belülről kell megoldódnia, a térségi civil szervezeteknek lesz ebben óriási szerepük.

Ficzó Zsuzsanna a Stratégiai tervezés okán vagyunk itt, a kis civil szervezetek segítése a cél, nekem igazán ők a szívügye, de a másik oldalról nem működnek ezek a szervezetek, mert nincs olyan menedzser aki ezeket elviszi, nem partiképes a képviselőjük. Ezért is volt fontos, hogy a stratégia alkotásba kapcsolódjanak be és próbáljanak stratégiai szinten gondolkodni, kapcsolódjanak be egy térségi tervezőmunkába, ahol ő egy szervezet, de van

még rajta kívül 200. Voltak próbálkozások, ahová kevesen jöttek el. Szerették volna a fiatalokat oktatni, nem igazán volt jó módszerük ehhez. Élő tapasztalata, dolgozott az aprófalvas programban, volt egy 4-5 fős keménymag, akik kezdtek kiégni, belefásultak, tényleg már csak 1-2 ember vitte a hátán a dolgokat és közösen el kezdtek azon dolgozni, hogy a közösségeket fiatalítsák, 10-12 fő fiatal sikertelenül becserkészni, gondolkodtak jövőképről, programokról, nagyon lelkesek voltak, van egy ifjúsági klub is, ami lakattal van lezárva. Meghívták a polgármestert is a következő találkozóra, aki azt mondta, hogy oh, ezt már próbálták, erre nincs pénz, arra nincs közösségi igény. Hát a polgármester ott helyben agyoncsapott mindent. Lehet, hogy a fiatalokkal való foglalkozásban a felnőtteket kellene előtte képezni, mentorokat kellene képezni. Kérdezi a Teodórától, ő mint fiatal, konkrétan milyen programokra menne el?

Főr Teodóra hadd kerülje ki a konkrét válaszadást, kísérletezni kell, akkor is, ha már nincs nagy lelkesedés bennünk. Megfordítani a dolgokat, mint annál a polgármesternél, bemutatni néhány jó gyakorlatot, sok eszközt ki kell próbálni, minden ifjúsági csoport is más-más. Jelenleg is itt vagyok, tenni szeretnék azért, hogy a fiatalok a térségben kicsit jobban kapcsolódjanak be a közösségi munkába.

Spirk Nikoletta: meg kell kérdezni a fiatalokat arról, hogy mit szeretnének és el kell hitetni velük, hogy számít, amit mondanak.

Füri Ildikó: a 19 éves fia számára a közösségi tér a Csalogány volt, aztán kiöregedett onnan, a legnépszerűbb közösségi térré a Barbakán árok vált, ahol hétvégénként 30 fős csapatok alakulnak és beszélgetnek, persze közterületen isznak és dohányoznak. Miért nincs olyan tér, ahová beülhetnek beszélgetni. Értelmes dolgokról 2-3 órán keresztül, -10 fokban beszélgetnek és ütköztetik a véleményüket, egyébként van véleményük, olyan külföldi hírportálokat olvasnak, hogy maga sem gondolta volna milyen informáltak. Miért nem mennek el a fiatalok tüntetni? Amit a tüntetésről lehet olvasni, meg is érti őket, hogy nem mennek el. Csak kortárstól fogadnak el véleményt, az ifjúsági stratégiát a Barbakán árokban készítik el. A Csinos a másik ilyen közösségi tér, ahol összejönnek. Kortárs animátorokat kell képezni. Egymás között csak kortárs, illetve egy gimnazistánál egy egyetemista, tehát egy korcsoporttal feljebb fogadnak el animátorként segítőt. Animátorok képzése fontos lenne.

Schleich Mária: nagyon fontos a tér és hogy az az ő közösségi terük legyen.

Spirk Nikoletta: felkereső ifjúsági munkának nevezik azt, amikor fiatalok közösségi terében vállalnak animatori feladatokat, pl. kisbuszokat alakítottak át erre a célra, falubuszt vettek, átalakították arra az időre, amíg használták, hogy találkozzanak a fiatalok egymással. Ifjúsági sátrak pl. ahol találkozhatnak. Szombathelyi Lógosok, a veszprémi Elevenek példaérték, vagy a kecskeméti. Vannak kipróbált jó gyakorlatok, meg kellene ezeket nézni.

Metzing József gyakorló polgármester korában voltak rendszeresen visszatérő hullámok, felnőtt egy iskolás korosztály, fiatalok lettek, jelentkeztek az önkormányzatnál, hogy közösségi teret kérnek, ifjúsági klubot. Pinceklubot kaptak, kifestették, helyrehozták, az önkormányzat segített bútorokkal, technikával. Programokat szerveztek eleinte, aztán 1-2

év után ellaposodott, szétzúzták a helyiséget, a környezetben lakók feljelentették a randalírozó fiatalokat. Bezárt a klub.

Felnövekedett az új generáció, jelentkeztek az önkormányzati képviselőknél, négy évenként új képviselők voltak. Megkapták az eszközöket, elindultak, szerveztek a programokat, majd alkalmi rendezvényekké alakultak és 2-3 év múlva ismét bekövetkezett az érdekmúlás. Igazából a nem klubot kellett volna adni, hanem azokat a gyülekező helyeket kellett volna komfortossá tenni, ahol egyébként is összejöttek. Tetőt a fejük alá, nem a település középpontjában, elegendő távol a legközelebbi lakóháztól.

Spirk Nikoletta ifjúsági ügyekben nincs ilyen, hogy megoldották a problémát.

Füri Ildikó az életkori sajátosságok szerint teljesen másként működnek a fiatalok, 17 éves korban verik szét nagyjából a klubjukat, a következő korosztály megint más, a fiatal felnőtt korosztály már teljesen más. Abszolúte más igényekkel jelentkeznek, és nem keverednek egymással.

Metzing József. nem csinálnak közös programot, más igények szerint működnek. Azok, akik utoljára szétverték a klubot, most 20-25 évesek és most kocsmába járnak, az a találkozási helyük. A társaság 8-10 fő, most egy másik életterük van, lányok is vannak köztük, érdekes, hogy a felettük lévő korosztály, előttük egy órával jár focizni, amikor ők megjönnek, akkor ők már távoznak.

Schleich Mária: összegzést kellene tenni, előrehaladott már az idő.

A helyzetfeltáró résznél elhangzott, nem kedvez a civil szervezetek számára a mai gazdasági, társadalmi környezet, de a civilekre szükség van. Akiknek kedvez, az egy nagyon szűk réteg, ún. intézményesült civilek, gyakorlatilag állami feladatokat látnak el, nagyon sok forrással rendelkeznek és közel vannak a politikai elithez. De mi nem azt a réteget képviseljük. A térségnek van feladata a civil szervezetei megerősítésében, annál is inkább mivel egyre nagyobb feladat hárul rájuk. Fontos, hogy legyenek jó szakmai segítő szervezetek, mert jelenleg nincsenek. A Mecsekvidék Egyesület számára ezért fontos lenne, hogy valakik segítsék a civil szervezetek megerősödését, erre jó lenne egy szakmai menedzsmentet létrehozni. Nagyon örül annak, hogy a fiatalokkal való bánásmódról jó gyakorlatok, jó példák vannak itt térségen belül és kívül is. A civil közösségek fiatalításában, fiatal kortárs animátorokat kell találni, esetleg képezni a bevált módszereket, jó gyakorlatokat megismerni és alkalmazni. Próbálkozni, kísérletezni kell, az még mindig jobb, mintha nem történik semmi és szép lassan elveszítjük őket. Ifjúsági ügyekben nincs olyan, hogy megoldottuk, ott mindig van következő feladat, ezt kell szem előtt tartani. Szükség van az ő közösségeikben is szakmai segítőkre. Elhangzott az együttműködés fontossága településen belül és térségen belül is. Szó esett arról is, hogy a hagyományőrzést végző civilek szeretnének tanulni, további ismereteket szerezni arról a mesterségről amit űznek, de erre nincs forrás, a hagyományőrző közösségek szeretnének hálózatban működni horvát, német nemzetiségű hagyományőrzők. A kézművesek is kiöregszenek, meg kell találni azokat a fiatalokat, akikben van érdeklődés a régi mesterségek, a kézművesség iránt. Erre épüljön képzés.

Ezt követően Schleich Mária a korábbi műhelymunkák alapján készült írásos anyagra tér át, ismerteti a megfogalmazott jövőképet, a célokat, intézkedési javaslatokat, melyeket a ma elhangzottakkal ki kell egészíteni. Jó módszertant, jó gyakorlatokat kell átvenni,

animátorokat kell képezni és alkalmazni. A polgármestereket is érdemes lenne képezni arra, hogy miért érték egy helyi közösségben a civil erő, miért fontos őket támogatni.

Füri Ildikó a fiataloknak arra van szükségük, hogy találkozzanak valakivel, akivel a gondolataikat megbeszélheti, és a polgármestereket kellene valamilyen szinten képezni, a legtöbb polgármesternek fogalma nincs arról, hogy mi az egyesület. Az erőforrás oldalról kellene megközelíteni és feladata a polgármesternek, hogy azt fejleszteni kell. Vannak pozitív példák is. Szervezet és közösségfejlesztéshez ezt is vegyük be.

Együttműködés és programok. Együttműködés nincs. Valamilyen módon motiválni kell a közösségeket. Látogató utak tervezése, melyben bemutatják a fiatalok a településüket, az ott lévő értékeket.

Fiataloknál kiegészítés az animátorokkal, az „élesztőkkel”. Jó módszerek, gyakorlatokkal való ismerkedés, átvétel.

Kistérségi versengés – kistérségi díj alapítás

Spirk Nikoletta: Kovács Gábor kollégája készített Szigetvárra a városrészek közötti vetélkedőkre egy nagyon jó anyagot. Idén szeretné ezt megcsinálni egy kistérségen belül. Ennek a tudása a Gábornál meg van. Jól működik, meg van korosztályonként, heterogénnek kell lennie.

Metzing József szívesen lennének ebben partnerek.

Ficzó Zsuzsanna: a kiköltözők számára is lehetne talán ilyen programot szervezni.

Spirk Nikoletta erre is van kidolgozott program. Csatlakozik ehhez a jó „Értékkomandó” címet viselő programjuk ami, Váradi Judit dolgozott ki, önkéntes alapon bejelentkeztek a települések és egy év alatt körbejárták a településeket. Nagyon jól sikerült a siklósi járásban bonyolított programsorozat volt. Bemutatkozott a kézműves, a gyerektánc klub, ami adott egy löketet ahhoz, hogy készültek a közösségek.

Schleich Mária: nagyon fontos, hogy tudják, ismerjék a települések az értékeiket. Valóban életszerű a beköltözők és az ott lakók közelítése egymáshoz, ha erre van egy jól kidolgozott program, azt alkalmazni, használni lehetne.

Metzing József megköszöni a jelenlévők közös gondolkodását, ötleteit, javaslatait és ebben a körben bizonyára még találkozni fognak a Stratégia készítése, az intézkedések megvalósítása során.

K. m. f.